

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра Права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

« 29 » серпня 2024 р.

**СИЛАБУС *ОБОВ'ЯЗКОВОЇ*
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА
ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА**

Галузь знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Освітня програма: Право

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

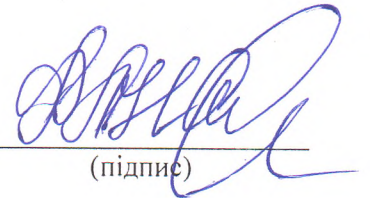
Форма навчання: денна та заочна

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Харків – 2024 р.

Розробник:

Доцент кафедри права, кандидат юридичних наук,
доцент Наталія ФЕДОСЕНКО

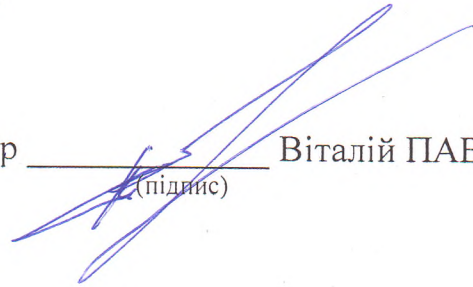

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри права
гуманітарно-правового факультету:

Протокол № 1 від 29. 08.2024 року

Завідувач кафедри права,
доктор юридичних наук, професор

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

(підпис)

Погоджено

з представником здобувачів освіти

(підпис)

Олексій ДІДЕНКО

Загальна інформація про викладача

ПІБ: *Федосенко Наталія Анатоліївна*

Посада: *доцент кафедри права*

Науковий ступінь: *кандидат юридичних наук*

Вчене звання: *доцент*

Перелік дисциплін, які викладає: *Цивільне право (особлива частина), Цивільний процес, Відшкодування шкоди на авіаційному транспорті, Повітряне право, Актуальні питання міжнародного повітряного права.*

Напрями наукових досліджень: *проблеми правового регулювання у сфері цивільних відносин, зокрема зобов'язального права, проблеми вдосконалення нормативного регулювання договірних правовідносин, правового статусу*

суб'єктів зобов'язального права, спірні питання виконання зобов'язань, питання удосконалення цивільного судочинства, правова регламентація договірних конструкції в авіаційній галузі та відшкодування шкоди на авіаційному транспорті.

Контактна інформація: e-mail: n.fedosenko@khai.edu

<https://khai.edu/ua/education/spivrobтники/fedosenko-nataliya-anatoliivna/>

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-6615-3937>

Сторінка дисципліни в системі Mentor: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=6006>

1. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання – денна, заочна

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1

Дисципліна – обов'язкова

Загальна кількість годин за навчальним планом – 120 годин / 4 кредити

ЄКТС:

за денною формою навчання 64 години аудиторних занять та 56 годин самостійної роботи здобувачів;

за заочною формою навчання 8 годин аудиторних занять та 112 годин самостійної роботи здобувачів.

Види занять – лекції, практичні (семінари).

Вид контролю – поточний, модульний контроль/контрольна робота, диференційований залік

Мова викладання – українська

Пререквізити – *цивільне право, цивільний процес.*

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Поглиблене вивчення особливих правових інститутів цивільного права та процесу, встановлення проблематики відповідних правовідносин, вироблення навичок опрацювання нормативного матеріалу, вирішення правових проблем на науково-практичному рівні.

Завдання: формування у студентів системи науково-теоретичних знань з проблем цивільного права і процесу, визначення та розкриття основних проблем розуміння його понять, категорій та інститутів, напрямів розвитку та удосконалення цивільного законодавства в умовах ринкової економіки і правової держави, вирішення проблем його застосування в юридичній практиці, викладення їх у навчальному процесі.

Компетентності, які набуваються:

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач буде здатен:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні компетентності (СК)

Після закінчення цієї програми здобувач буде здатен:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності під час юридичного супроводження діяльності у забезпечення суб'єктів підприємництва, об'єктів авіаційно-космічної інфраструктури та повітряного транспорту.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію щодо системного вирішення проблем у забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності під час у забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу

на і суспільні відносини у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання:

Соціально-гуманітарна ерудованість

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН5. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

Комунікація

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій

ПРН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо...

Праворозуміння

ПРН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН11. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

Правозастосування

ПРН12. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на суспільні відносини у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності щодо забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

ТЕМА 1. Захист прав власності в сучасних умовах: огляд новітніх тенденцій у законодавстві та судовій практиці щодо захисту прав власників

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: *Вивчення теми охоплює аналіз останніх змін у правовій сфері, спрямованих на зміцнення захисту прав власності. Основна увага приділяється новітнім законодавчим ініціативам, що покликані запобігати незаконному вилученню та порушенню прав власників. Розглядається судова практика, яка формує нові стандарти захисту прав власності та забезпечує ефективне правосуддя. Дослідження також включає аналіз викликів та перспектив у сфері захисту прав власності в умовах глобалізації та цифровізації. Актуальність теми підкреслюється зростаючою потребою в адаптації правової системи до нових економічних та соціальних умов.*

Обсяг самостійної роботи: *опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 2/7 год.*

Вид контролю: *поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.*

ТЕМА 2. Правові наслідки недійсності правочинів: доктринальні та практичні аспекти

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: *тема охоплює аналіз теоретичних основ та практичного застосування норм щодо недійсних правочинів. Особлива увага приділяється вивченню доктринальних підходів до розуміння недійсності правочинів та їх правових наслідків. Досліджуються актуальні судові рішення, які ілюструють практичне застосування цих норм у реальних правовідносинах. Тема є важливою для забезпечення правової визначеності та справедливості у цивільних відносинах.*

Обсяг самостійної роботи: *опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 2/7 год.*

Вид контролю: *поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.*

ТЕМА 3. Захист цивільних прав та інтересів: визначення ефективних способів захисту

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: *тема спрямована на глибокий аналіз правових інструментів та механізмів, що забезпечують ефективний захист цивільних прав у сучасних умовах. Особлива увага приділяється оцінці актуальності та ефективності існуючих способів*

захисту, а також пошуку нових підходів до вирішення проблем у цій сфері. Визначення основних принципів та підходів до захисту цивільних прав у національному та міжнародному праві. Аналіз різних способів захисту, таких як відновлення порушеного права, компенсація збитків, накладення штрафних санкцій та інші. Огляд процесуальних механізмів захисту цивільних прав, особливості судової практики та роль судових органів у забезпеченні захисту прав. Дослідження міжнародних правових норм та рекомендацій щодо захисту цивільних прав, їх вплив на національне законодавство. Нові виклики та проблеми у сфері захисту цивільних прав, включаючи цифрові права, кіберзлочинність та захист прав споживачів у електронній комерції. Вивчення цієї теми дозволяє отримати всебічне розуміння сучасних підходів до захисту цивільних прав, ознайомитися з найефективнішими методами захисту, а також розвинути навички аналізу та застосування правових інструментів у професійній діяльності.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 4. Особисті немайнові права: актуальні питання захисту

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: тема присвячена всебічному вивченню теоретичних та практичних аспектів захисту особистих немайнових прав. Ця тема є особливо актуальною в умовах швидкого розвитку інформаційних технологій та зростання ролі засобів масової інформації у формуванні громадської думки. Визначення, види та значення особистих немайнових прав у системі цивільного права. Нормативно-правові акти, що регулюють питання захисту честі та гідності на національному та міжнародному рівнях. Нові проблеми та виклики у сфері захисту честі та гідності, включаючи кібербулінг, поширення фейкових новин та інформаційні атаки. Вивчення цієї теми допоможе здобути глибокі знання про правові механізми захисту особистих немайнових прав, розвинути навички аналізу правових ситуацій та застосування законодавства у конкретних випадках, а також зрозуміти сучасні тенденції та виклики у цій важливій сфері цивільного права.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 5. Актуальні питання спадкового права

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: тема зосереджена на дослідженні сучасних проблем та викликів, пов'язаних із спадковим правом, яке регулює процес переходу майна та обов'язків від спадкодавця до спадкоємців. Вивчення цієї теми спрямоване на розуміння правових механізмів, які забезпечують справедливий та ефективний перерозподіл

майна після смерті особи. Поняття спадкування, види спадкування (за законом та за заповітом), коло спадкоємців, права та обов'язки спадкоємців. Правові вимоги до складання заповіту, підстави та порядок оскарження заповіту, аналіз судової практики. Поняття спадкової трансмісії, правила прийняття та відмови від спадщини, юридичні наслідки. Нові проблеми у сфері спадкового права, пов'язані зі зростанням мобільності населення, використанням цифрових активів, зміною сімейних структур та іншими факторами. Вивчення цієї теми дозволить здобути глибокі знання про основи спадкового права, зрозуміти сучасні тенденції та проблеми у цій сфері, а також оволодіти навичками аналізу та застосування правових норм у процесі вирішення спадкових питань.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА. 6 Захист права інтелектуальної власності: цивілістичні доктрини та правозастосування

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: тема спрямована на вивчення основних теоретичних підходів і доктринальних концепцій, що формують підґрунтя правового регулювання інтелектуальної власності. Це включає аналіз правових механізмів захисту інтелектуальних прав, їх розвиток, а також практичне застосування в умовах сучасного суспільства. Визначення інтелектуальної власності, її роль у сучасному правовому полі та економіці. Доктрини, що стосуються прав інтелектуальної власності, такі як доктрина першого створення, доктрина добросовісного використання, доктрина вичерпання прав та інші. Види інтелектуальних прав, включаючи авторське право, патентне право, товарні знаки, промислові зразки, комерційні таємниці та інші. Огляд судових та адміністративних механізмів захисту, аналіз ефективності цих механізмів у різних юрисдикціях. Вплив міжнародних договорів і угод на розвиток цивілістичних доктрин в інтелектуальній власності, таких як Бернська конвенція, Угода ТРІПС та інші. Методи та принципи вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності, роль медіації. Нові виклики та тенденції у сфері інтелектуальної власності, включаючи цифровізацію, штучний інтелект, біотехнології та інші інновації. Вплив прав інтелектуальної власності на економічний розвиток, інновації, підприємництво та культурний обмін. Вивчення цієї теми дозволить глибше зрозуміти теоретичні засади інтелектуальної власності, опанувати знання про основні доктрини та їх практичне застосування, а також проаналізувати сучасні виклики та перспективи розвитку цієї важливої галузі права.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 7. Актуальні питання понятійного апарату в сімейному праві

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

***Анотація до теми:** тема зосереджена на аналізі сучасних проблем та викликів, пов'язаних із визначенням та тлумаченням ключових понять у сімейному праві. Особлива увага приділяється термінам, що мають неоднозначне трактування або потребують уточнення в контексті сучасних правових та соціальних змін. Вивчаються підходи до тлумачення таких понять, як шлюб, сім'я, подружжя, батьківство та материнство, а також нові терміни, що виникають у зв'язку з розвитком технологій та зміною соціальних відносин. Аналізується судова практика та законодавчі ініціативи, спрямовані на вдосконалення понятійного апарату сімейного права. Метою вивчення цієї теми є забезпечення точності та послідовності правового регулювання сімейних відносин для захисту прав та інтересів їх учасників.*

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 8. Деліктна відповідальність у цивільному праві: доктринальні положення та правозастосування

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

***Анотація до теми:** тема охоплює аналіз теоретичних основ та практичних аспектів застосування інституту деліктної відповідальності. У роботі розглядаються ключові поняття, принципи та елементи делікту, а також критерії визначення шкоди та її відшкодування. Особлива увага приділяється порівняльному аналізу національної та міжнародної практики правозастосування у сфері деліктної відповідальності. Також досліджуються проблеми ефективності правового регулювання та можливі шляхи вдосконалення законодавства.*

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

Модульний контроль № 1.

Змістовний модуль 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

ТЕМА 9. Предметна, суб'єктна, інстанційна та територіальна цивільна юрисдикція

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: *тема охоплює ключові питання розподілу судових повноважень у цивільних справах. Зокрема, розглядається, які справи підлягають розгляду цивільними судами (предметна юрисдикція), хто може бути учасником процесу (суб'єктна юрисдикція), на яких рівнях судової системи розглядаються справи (інстанційна юрисдикція) та в яких географічних межах суди мають повноваження (територіальна юрисдикція). Актуальність теми зумовлена необхідністю чіткого розподілу судових повноважень для забезпечення справедливості та ефективності судового процесу, а також для уникнення конфліктів юрисдикції.*

Обсяг самостійної роботи: *опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 2/7 год.*

Вид контролю: *поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.*

ТЕМА 10. Ефективність представництва для захисту прав, свобод та інтересів у порядку цивільного судочинства

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: *тема охоплює питання оцінки ролі представників у цивільному процесі. Увага приділяється аналізу правових механізмів, які забезпечують якісне представництво інтересів сторін, і факторів, що впливають на ефективність цього процесу. Актуальність теми обумовлена необхідністю забезпечення високого рівня правової допомоги, що сприяє справедливому та своєчасному розгляду справ у цивільному судочинстві. Дослідження цієї теми сприяє вдосконаленню законодавства та практики правозастосування у сфері цивільного права.*

Обсяг самостійної роботи: *опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 2/7 год.*

Вид контролю: *поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.*

ТЕМА 11. Актуальні питання доказів і доказування в цивільному процесі

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: *тема охоплює ключові аспекти правового регулювання збору, представлення та оцінки доказів у цивільних справах. Особлива увага приділяється сучасним викликам та проблемам, що виникають у процесі доказування, включаючи питання допустимості, достовірності та достатності доказів. Актуальність теми зумовлена постійними змінами в законодавстві та практиці судочинства, що вимагає від правозастосувачів ефективного використання доказової бази для прийняття справедливих рішень. Дослідження цих питань сприяє вдосконаленню процесу доказування та підвищенню якості правосуддя в цивільному процесі.*

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 12. Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення цивільних справ

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: тема охоплює аналіз актуальних питань, що виникають у процесі судового розгляду цивільних справ. Розглядаються проблеми, пов'язані з подачею позову, підготовкою справи до судового розгляду, процесуальними строками та забезпеченням доказів. Особлива увага приділяється складностям, з якими стикаються судді та учасники процесу під час вирішення цивільних спорів, а також можливим шляхам вдосконалення судової практики.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 13. Особливості розгляду цивільних справ у порядку окремого та наказного

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: тема охоплює ключові аспекти спеціальних процедур у цивільному судочинстві. Тема досліджує порядок окремого провадження, що застосовується для розгляду безспірних справ, та наказного провадження, яке забезпечує швидке вирішення вимог, що не потребують детального розгляду. Увага приділяється специфіці процесуальних дій, строкам розгляду та правовим наслідкам рішень, прийнятих у цих порядках. Актуальність теми обумовлена необхідністю вдосконалення процедур для забезпечення оперативності та ефективності судового захисту прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 14. Перегляд судових рішень у цивільних справах

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: тема охоплює аналіз механізмів, процедур і підстав для перегляду судових рішень у цивільному судочинстві. Досліджуються різні форми

перегляду, включаючи апеляційне та касаційне оскарження, а також процедури за нововиявленими обставинами. Особлива увага приділяється правовим аспектам та практичним проблемам, що виникають під час перегляду рішень, а також ефективності цих процедур у контексті захисту прав і інтересів учасників процесу. Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення справедливості та правової визначеності шляхом усунення судових помилок і перегляду неправомірних рішень.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 15. Актуальні питання щодо виконання судових рішень

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: тема присвячена аналізу проблем та викликів, що виникають у процесі реалізації судових рішень. Особлива увага приділяється правовим та організаційним аспектам забезпечення ефективного виконання судових рішень, включаючи роль виконавчої служби та судових виконавців. Досліджуються причини затримок та невиконання рішень, а також шляхи їх подолання через вдосконалення законодавства та практики його застосування. Метою є підвищення ефективності системи виконання судових рішень для забезпечення справедливості та правопорядку.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

ТЕМА 16. Актуальні питання медіації у цивільному судочинстві

Обсяг аудиторного навантаження (денна/заочна): лекції 2/0,25 год, семінари – 2/0,25 год.

Анотація до теми: тема зосереджена на аналізі сучасних проблем і перспектив медіації як альтернативного способу вирішення цивільних спорів. Вивчаються правові основи медіації, її вплив на зменшення навантаження на суди та підвищення ефективності вирішення конфліктів. Особлива увага приділяється практичним аспектам, таким як роль медіатора, процесуальні питання та вимоги до медіації. Метою є визначення шляхів покращення та інтеграції медіації в систему цивільного судочинства для забезпечення більш швидкого і ефективного вирішення спорів.

Обсяг самостійної роботи: опрацювання літератури; перегляд основних та додаткових джерел; аналіз історичних документів, статей, монографій; ведення детальних конспектів на основі прочитаних джерел; виокремлення ключових етапів; написання есе або реферату; підготовка до семінарів/дискусій; створення мультимедійних презентацій за темою – 4/7 год.

Вид контролю: поточний контроль на практичному занятті, опитування, обговорення, написання есе на задану тему, презентації.

Модульний контроль № 2.

4. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачені

5. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, практична робота

6. Методи контролю

Модульний контроль, тестування, диференційований залік

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

7.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Виконання і захист практичних (семінарських) робіт	0...4	4	0...16
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	11	0...11
Виконання і захист практичних (семінарських) робіт	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...26	1	0...26
Усього за семестр			0...100

Під час складання семестрового диференційованого заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

7.2 Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Досягти очікуваних результатів навчання. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування. Знати таблицю еквівалентних н.м. функцій, першу та другу особливі границі, таблицю похідних. Уміти виконувати дії з матрицями та знаходити скалярний, векторний та мішаний добуток векторів, які задані в координатній формі, обчислювати границі функції за допомогою таблиці еквівалентних н.м. функцій, диференціювати функції. Знаходити частинні похідні функції багатьох змінних. Знати таблицю невизначених інтегралів. Уміти обчислювати невизначений та визначений інтеграл, використовуючи різні методи інтегрування: безпосереднє, за допомогою підстановок та частинами. Проводити обчислення подвійних інтегралів у прямокутній системі координат.

Добре (75-89). Крім базових вимог на оцінку «задовільно», захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Уміти: знаходити матрицю, обернену даній та ранг матриці; розв'язувати системи алгебраїчних рівнянь; використати вектори для обчислювання кутів, проекцій, площ трикутників та паралелограмів; обчислювати відстань між точками, від точки до площини та прямої, між площиною та прямою; володіти технікою знаходження границі функції; диференціювати функції. Розв'язувати задачі прикладного характеру за допомогою частинних похідних. Обчислювати невизначений та визначений інтеграл від різних класів функцій; застосовувати інтегральне числення при розв'язанні задач геометрії; обчислювати кратні інтегралі.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

8. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenty/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

9. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій;
2. Навчально-методичний забезпечення дисципліни (НМКД);
3. Матеріали для самостійної роботи студентів;
4. Інтернет-сторінки міжнародних та регіональних органів.

10. Рекомендована література

Нормативно-правові акти України:

1. [Конституція України](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text): Закон України від 28.06.1996р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. – Ст. 141. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/ laws/show/254к/96-вр#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text)
2. [Цивільний кодекс України](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text). Прийнятий 16 січня 2004р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №40-44. - С. 356. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/435-15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text)
3. [Житловий кодекс](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text) Української РСР: Закон України від 30.06.1983р. *Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів* № 17032/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
4. [Земельний кодекс України](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text): Закон України від 25.10.2001р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №3-4. Ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. [Сімейний кодекс України](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text): Закон України від 10.01.2002р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №21-22. - Ст. 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
6. Цивільне право України: навч. посіб. до складання вступ. випробування в магістратуру у форматі ЗНО / В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б.П. Карнаух, Ю. Є. Ходико. – Харків : Право, 2021. – 396 с.
7. Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. Ц58 коментар / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонова Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. - Київ : Норма права, 2023. 1424 с.
8. Самозахист у договірних відносинах : монографія / А. О. Покровська. – Харків : ЕКУС, 2024. – 232 с.
9. Кухарев О. Є. Аналіз судової практики розгляду цивільних справ про спадкування : практ. посіб., 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Алерта, 2024. 422 с.
10. Абрамчук Д. В. Примірний договір у цивільному праві України: проблеми правозастосування: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 200 с.
11. Цивільне право України. Загальна частина: підручник. /за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 3-тє вид. К.: Юрінком Інтер, 2017. 976 с.
12. Загальні положення право власності. Види права власності. Цивільне право України: підручник під ред. Харитонова Є.О., Харитонова О.І., Старцев О. І.. Вид. 3, перероб. і доп. К.: Істина, 2017.808 с.
13. Цивільне право: підручник: у 2 т. / за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х. 2018. Т.1. 656 с.
14. Цивільне право України: у 2-х ч.: ч. 1: навч. посіб. за заг. ред. В. А. Кройтора, Кухарева О. Є., Ткалича М. О. Запоріжжя. 2016. – 284 с.

15. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України: у 2 т. /за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В.В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2019. Т.1. 752 с.
16. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України: у 2 т. /за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В.В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2019. Т.2. 1048 с.
17. Цивільне право України. Частина друга : посіб. для підгот. до іспитів /В.І. Борисова, К.Ю. Іванова, Б.П. Карнаух, Ю.С. Ходико ; за заг. ред. В.І. Борисової. Харків : Право, 2019. С. 18–27.
18. Цивільне право України. Частина друга : посіб. для підгот. До іспитів / В.І. Борисова, К.Ю. Іванова, Б.П. Карнаух, Ю.С. Ходико ; за заг. ред. В. І. Борисової. Харків : Право, 2019. С. 27–29.
19. Уразова А. А. Расторжение договора и односторонний отказ от договора : [§ 5 гл. 3]. Харьковская цивилистическая школа: о договоре : монография / Л. Н. Баранова [и др.] ; под общ. ред. И. В. Спасибо- Фатеева. Харків: Право, 2017. С. 180–202.
20. Пучковська І. Й. Теоретичні проблеми забезпечення зобов'язань : монографія. Харків : Право, 2017. 472 с.
21. Гриняк А. Б., Пленюк М. Д. Компенсація моральної шкоди за порушення приватноправових зобов'язань. Вісник Національної академії правових наук України : наук. юрид. журнал / Нац. акад. прав. наук Украї- ни, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. Т. 26. № 4. С. 58–61.
22. Заїка Ю. О. Проблеми співвідношення договірної і деліктної відповідальності у судовій практиці. Юридична наука : наук. юрид. журн. 2015. № 9. С. 35–43.
23. Карнаух Б. П. Вина як умова цивільно-правової відповідальності : монографія. Харків : Право, 2014. 224 с.
24. Кацюба К. В., Конюхова М. Форс-мажор як підстава звільнення від цивільно-правової відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*: наук.-практ. госп.-прав. журн. 2020. № 1. С. 4–10.
25. Спасибо-Фатеева І. В. Гражданское законодательство. Статьи. Комментарии. Практика / под ред. А. Г. Диденко. Алматы : Ра- ритет, 2017. Вып. 50. С. 301–320.
26. Янишен В. П. Правові засади захисту прав споживачів фінансових послуг. Теорія і практика правознавства : [Електрон. наук. фахове вид.], 2019. Вип. 2 (16). URL : <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/186027>.
27. Харьковская цивилистическая школа: о договоре : монография / И. В. Спасибо-Фатеева, О. П. Печеный, В. И. Крат и др. ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харків : Право, 2017. 576 с.
28. Борисова В. І. Договір купівлі-продажу. Договір як універсальна правова конструкція: монографія /А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін.; за ред. А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2012. Розд. 2, гл. 1. С. 26–56.
29. Цивільне право (частина особлива). Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. І. Спасибо-Фатеевої. – Харків : ЕКУС, 2022. – 640 с.